

2024-10-10

li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet gällande Statskontorets rapport Hund under kontroll - förslag för att stärka myndigheternas verksamhet enligt tillsynslagen och viss verksamhet enligt djurskyddslagen (2024:3) och promemorian Komplettering till Statskontorets rapport Hund under kontroll

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) anser att:

- Det är viktigt att länsstyrelserna kan göra tidiga ingripanden enligt tillsynslagen och att länsstyrelsen har verkningfulla och ändamålsenliga verktyg för detta.
- Polisen ska ha en skyldighet att fatta beslut om avlivning för att om nödvändigt avsluta och förkorta ett allvarligt lidande hos omhändertagna djur.
- Länsstyrelsens handläggare ska kunna känna sig trygga med att få handräckning av polisen när så behövs för att kunna uppfylla sitt uppdrag.
- Länsstyrelsen måste få de resurser som behövs för att kunna utöva kontroll/tillsyn både enligt djurskyddslagen och enligt lagen om tillsyn över hundar och katter.

Generella synpunkter

1. Lagförslag

1.1 Förslag om ändring i lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter

SLU anser att det är viktigt att länsstyrelsen kan göra tidiga ingripanden och omhändertaganden som en del i ett förebyggande arbete med att förhindra allvarliga skador på djur eller människor. Ett tillfälligt omhändertagande möjliggör detta men SLU ser en risk med att omhänderta hundar tillfälligt då dessa kan påverkas (eller påstås ha påverkats) under tiden de varit i länsstyrelsens/polisens vård. Detta kan ge upphov till ytterligare konflikter mellan djurhållare och myndigheter i en verksamhet där personalen redan löper en påtaglig risk att utsättas för hot (SOU 2024:1). Det finns därför en risk att det därigenom ytterligare försvårar personalens arbetsmiljö, om de anklagas personligen för att ha påverkat hundens välfärd eller mentalitet negativt genom sitt handhavande. Vidare är ett sådant beslut mycket ingripande och ska inte fattas om inte mycket goda skäl föreligger. Om så är fallet torde det istället finnas skäl för ett omhändertagande enligt 11 a-c §§.

Enligt 8 § Länsstyrelsen i Norrbottens läns föreskrifter (25 FS 2022:2 A1) till lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter ska en omhändertagen hund undersökas av veterinär före besiktningen av dess mentala status för att utesluta att det finns en fysisk orsak till hundens beteende. Förslaget om tillfälligt omhändertagande i departementets PM nämner endast en mental besiktning, vilket är ytterligare en brist och SLU menar att det är av vikt att även en veterinärundersökning görs av den omhändertagna hunden.

Det kan även behöva tydliggöras att andra åtgärder inte behöver ha prövats, utan att det räcker med att anse att andra åtgärder inte är tillräckliga. Enligt 11 § nuvarande lagstiftning resp. 11 a § i förslaget så framgår just att "För att hindra att en hund orsakar skada eller avsevärd olägenhet får länsstyrelsen, om inte andra, mindre ingripande åtgärder *anses* tillräckliga, besluta att den ska omhändertas". Denna skrivning innebär dock ett visst tolkningsutrymme och det kan vara oklart om andra åtgärder måste ha prövats och misslyckats för att man ska anse dessa vara otillräckliga innan ett omhändertagande kan vara aktuellt. Det behöver således vara tydligt att ett omhändertagande kan göras när det finns *anledning att anta* att andra åtgärder inte kommer vara tillräckliga för att skydda andra djur eller människor.

Det förekommer att djur blir sittande länge i väntan på verkställighet om vad som ska ske med omhändertagna djur, vilket kan få negativa konsekvenser både för djurens välfärd och också för djurhållarens ekonomi. Det vore därför önskvärt att sådana ärenden prioriterades och kunde få en snabb hantering av Förvaltningsrätten, alternativt att överklaganden skulle ske direkt till Kammarrätten. SLU hänvisar här till SCAW:s yttrande om långtidsförvaring av hundar och katter SLU ID: SLU.thv.2024.2.6-103.

Vidare anser SLU att länsstyrelserna måste få möjligheten att förelägga om annat än det som idag medges enligt tillsynslagen för att författningsförslagen ska få effekt, vilket kan införas under nuvarande 8 § eller nya 18 §. SLU föreslår en liknande/motsvarande bestämmelse som den som redan finns i 8 kap. 9 § DL. Där anges att länsstyrelsen får besluta om de förelägganden som behövs för efterlevnaden av lagen. På så sätt ges myndigheten möjligheten att förelägga exempelvis utifrån rätten att få upplysningar och ta del av handlingar m.m., som framgår av förslagets 18 b § i departementets PM. Detta eftersom det ingår i tillsynen att även vidta de åtgärder som anses behövas för att brister ska rättas till.

1.2 Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (2018:1192)

SLU instämmer i att det är viktigt att det förtydligas att polisen har möjlighet att avliva omhändertagna djur om så behövs av djurskyddsskäl, och anser att det är av största vikt att dessa paragrafer tillförs djurskyddslagen för att tillse att djur som är utsatta för ett akut lidande utanför kontorstid kan avlivas och inte behöver invänta länsstyrelsens beslut. SLU menar dock att det även är viktigt att bestämmelsens formulering tydligt visar på behovet av att en veterinär bedömning görs innan beslutet fattas. En avlivning är en mycket ingripande åtgärd, och en enskild polis kan inte förväntas ha kompetensen att avgöra djurets medicinska status annat än i de allra allvarligaste fallen.

SLU anser som promemorian anför att det är nödvändigt att även länsstyrelsen får fatta beslut om omedelbart omhändertagande om djur hålls i strid mot ett meddelat beslut om djurförbud. Detta eftersom länsstyrelsen tidigare redan gjort en bedömning där djurhållarens lämplighet att hålla djur har prövats och kommit fram till att så inte är fallet. Om länsstyrelsen inte kan fatta beslut om omedelbart omhändertagande i sådana lägen finns t.ex. en risk att djurhållaren hinner flytta och gömma undan djur i sin ägo.

2. Länsstyrelserna ska kunna utöva tillsyn enligt tillsynslagen

Utredningen föreslår att länsstyrelserna ska motivera sin begäran om handräckning tydligare. SLU kan se svårigheter i att göra det då länsstyrelserna inte har tillgång till vare sig belastnings- eller misstankeregister eller sjukvårdsjournaler, vilka annars skulle kunna tydliggöra behovet av handräckning. Handläggarna får därför i hög grad lita på icke verifierade uppgifter, medan Polismyndigheten ofta har tillgång till mer omfattande historik (men heller inte alltid kan dela den på grund av exempelvis sekretess). Samtidigt visar Statskontorets genomgång av ärenden där handräckning har begärts att det varit ytterst få handräckningar som inte varit befogade. En utredning kring offentliganställdas utsatthet (SOU 2024:1) visar också att just verksamheter som är kopplade till tillsyn och kontroll, verkställande beslut mot enskild och tillståndsgivning, vilket alltihop är uppgifter som ingår i djurskyddskontrollen, är riskfyllda. Det är därför viktigt att tydliggöra att Polismyndigheten inte ska göra någon materiell bedömning av en begäran, och

problemen med kommunikation och förtroende mellan myndigheterna bör lösas på annat sätt.

5. Omhändertaganden enligt djurskyddslagen och möjlighet för Polismyndigheten att besluta om avlivning

Enligt promemorian sista stycket sid. 22 framgår att det enligt djurskyddsförordningen (2019:66) inte finns några bestämmelser om omedelbar verkställighet men att 35 § tredje stycket förvaltningslagen kan tillämpas om allmänt eller enskilt intresse kräver det. SLU ser en risk med att djur som omhändertagits kan bli sittande på hund- eller kattstall under alltför lång tid, vilket kan påverka djurens välfärd liksom djurhållarens ekonomi negativt, om omedelbar verkställighet inte kan tillämpas. Se Nationellt centrum för djurvälfaärd (SCAW) yttrande om långtidsförvaring av hundar och katter SLU ID: SLU.thv.2024.2.6-103.

6. Länsstyrelserna tar över kostnadsansvaret för omhändertagna djur

SLU anser att om länsstyrelserna ska ta över hela kostnadsansvaret så behöver Polismyndigheten åläggas att köra djuren till de av länsstyrelsen upphandlade/anvisade djurstallen. Detta både av praktiska och djurvälfaärdsmässiga skäl.

7. Konsekvenser

I promemorian hänvisar man till Statskontorets konsekvensanalys där Statskontoret bl.a. konstaterar att länsstyrelserna till följd av förslagen kan behöva lägga mer tid och resurser på arbete med tillsynslagen än vad de gör i dag. Statskontoret bedömer dock inte att regeringen behöver tillföra ytterligare medel till länsstyrelserna för detta, utan att länsstyrelserna behöver se över sina prioriteringar internt, t.ex. mellan djurskyddsarbetet och handläggning enligt tillsynslagen. I promemorian framförs vidare att det i nuläget inte finns underlag för att göra en annan bedömning. SLU menar att det vore mycket olyckligt om länsstyrelserna behöver prioritera ned djurskyddet till följd att mer tid behöver läggas på tillsyn enligt tillsynslagen. Länsstyrelserna har redan nu generellt svårt att uppnå målen med djurskyddskontrollen och ytterligare arbete utan att mer resurser tillförs kommer inte göra det lättare för länsstyrelserna, utan riskerar att ytterligare urholka möjligheten för länsstyrelsen att genomföra det förväntade antalet planerade kontroller. De planerade kontrollerna ska utgöra basen i länsstyrelsernas arbete, och är viktiga för det förebyggande djurskyddsarbetet och för att upptäcka eventuella problem innan ett omfattande lidande har hunnit uppstå hos de berörda djuren, och det skulle vara ytterst olyckligt om dessa fick stryka på foten till förmån för hanteringen av djurägare som t.ex. inte har ordentlig tillsyn över sina hundar. SLU menar därför att regeringen måste tillse att länsstyrelserna har de resurser de

behöver för att uppfylla både uppgifterna enligt tillsynslagen och enligt djurskyddslagen.

SLU instämmer alltså inte i bedömningen att inga ytterligare resurser till länsstyrelserna krävs eller att förslaget inte medför några beaktansvärda konsekvenser, då förslaget medför både extra kostnader och mer arbete för länsstyrelserna.

Specifika synpunkter

SLU anser att länsstyrelsen ska bytas ut mot länsstyrelserna där så är påkallat eftersom dessa är egna myndigheter. Skrivningen harmonierar då även med skrivningen i djurskyddslagen bättre.

1. Lagförslag

1.1 Förslag om ändring i lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter

Omhändertagande av hundar

11 § SLU avstyrker.

Om bestämmelsen ändå införs krävs det mycket tydliga riktlinjer för både länsstyrelserna och Polismyndigheten så att ärenden hanteras mycket skyndsamt och likvärdigt i hela landet.

Istället för införande av tillfälligt omhändertagande enligt 11 § i förslaget till ny lagtext så föreslår SLU att djurhållaren istället ska kunna föreläggas att låta hunden undersökas av veterinär och testas mentalt enligt länsstyrelsens instruktioner och krav, och att länsstyrelsen samordnar dessa undersökningar med veterinär och Polismyndigheten.

11 a – 11 e §§. SLU tillstyrker delvis.

SLU föreslår följande skrivning i 11 a §: ”Länsstyrelsen *ska* besluta att en hund ska omhändertas för att hindra att hunden orsakar skada eller avsevärd olägenhet, om andra mindre ingripande åtgärder inte *kan antas* vara tillräckliga”

SLU menar att det är av stor vikt att länsstyrelse och polis kan fatta beslut om omedelbart omhändertagande i tillsynsärenden (11 c §), men menar att det är oklart vad som egentligen avses med omedelbart omhändertagande i förhållande till ”vanligt omhändertagande” utifrån att beslut enligt 11 § nuvarande tillsynslagen redan gäller omedelbart om inte något annat beslutas (27 § TL; Beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte något annat beslutas). Detta behöver redas ut och tydliggöras i lagförslaget. Om en hund ska omhändertas för att den hålls i strid med ett hundförbud borde detta ske som ett omedelbart omhändertagande (om begreppet ens ska användas) precis som det föreslås för djurskyddslagen. Detta då det även i tillsynsärenden finns risk för att djurhållaren kan försvåra ett senare

omhändertagande – t.ex. genom att gömma undan djuret - i det fall beslutet först behöver kommuniceras.

12, 12 a §§ SLU tillstyrker föreslagna skrivningar.

15, 15a och 15b §§ SLU tillstyrker delvis föreslagna skrivningar.

SLU anser att 15 § bör omformuleras till Länsstyrelsen *ska* besluta att den som allvarligt brister eller tidigare har brustit i tillsynen över en hund ska vara förbjuden att ha hand om hund (hundförbud). SLU menar vidare att om den som förbudet avser är under femton år enligt 15 a § p.2 så ska ett eventuellt hundförbud riktas mot vårdnadshavarna, som är ansvariga för både hund och minderårig. Enligt 9 kap. 1 § föräldrabalken (1949:381) får den som är under 18 år inte själv råda över sin egendom eller ingå avtal. Trots det, får den som är över 16 år disponera över inkomster som han eller hon har förvärvat genom eget arbete (9 kap. 3 § föräldrabalken) vilket likväl innebär att den som är under 16 år inte ensam och med rättsligt bindande verkan kan ingå avtal om köp/övertagande av ett djur. Med anledning av den utveckling som har skett där allt yngre personer dras in i våld och kriminalitet är det viktigt att inte ett barn med aggressiv hund som vapen kan användas av de som driver kriminell verksamhet. Finns det en aggressiv hund i familjen och om tillsynen brister genom att ansvar lagts på en minderårig/ej straffmyndig person så bör vårdnadshavarna ha ett bidragande ansvar, även om det varit en minderårig som hanterat hunden under den omständighet som lett fram till fråga om hundförbud. Frågan om hundförbud bör då riktas mot ansvarig vårdnadshavare och djurhållare.

Länsstyrelsens tillsyn

18 a – 18 g §§ SLU tillstyrker föreslagna skrivningar. Se dock generella synpunkter om förelägganden.

20 § SLU tillstyrker föreslagen skrivning.

20 a § SLU avstyrker föreslagen skrivning med hänvisning till resonemanget i 11 §.

1.2 Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (2018:1192)

9 kap.

6 och 6 a §§ SLU tillstyrker föreslagna skrivningar.

För att komma tillrätta med svårigheterna som uppkommit sedan den tidigare 74 § i djurskyddsförordningen (1988:539) tagits bort föreslår SLU att en bestämmelse om att beslut enligt 9 kap. 6 § gäller omedelbart om inte något annat beslutas införs i djurskyddslagen. På så sätt genomförs även Statskontorets förslag om att länsstyrelsens beslut bör gälla omedelbart. Därutöver bör det utredas vidare i vilken utsträckning även beslut om förelägganden enligt 8 kap. 9 § ska kunna gälla omedelbart genom en bestämmelse i lagen.

8 a och 8 b §§ SLU tillstyrker delvis föreslagna skrivningar.

SLU menar att djurägarens möjlighet att yttra sig enligt 25 § förvaltningslagen som framförs i promemorian andra stycket sid. 22 inte får förhålla beslutet att avliva ett djur som är utsatt för ett kraftigt och pågående lidande och är i behov av akut avlivning.

8 a § SLU anser att det bör stå ”*ska* Polismyndigheten besluta att avliva djuret”, istället för ”*får* Polismyndigheten besluta att avliva djuret”. Detta för att tydliggöra att Polismyndighetens skyldighet att avsluta ett allvarligt lidande. SLU föreslår följande skrivning i sin helhet:

”Om Polismyndigheten har fattat beslut om omedelbart omhändertagande av ett djur, och djuret är så skadat eller sjukt att det av djurskyddsskäl behöver avlivas omedelbart, ska Polismyndigheten besluta att avliva djuret och ska då ansvara för att beslutet verkställs.

Innan beslutet om avlivning fattas bör om djurets tillstånd och situationen så tillåter en veterinär konsulteras.

Beslut om avlivning får fattas även om djurägaren, eller den som annars är ansvarig för djuret, inte kan kontaktas inom skälig tid eller motsätter sig avlivning.”

SLU menar vidare att en bedömning av veterinär inte nödvändigtvis behöver innebära att veterinären infinner sig på plats eller att djuret tas till en veterinär om så inte är möjligt av praktiska skäl eller utan stort lidande för djuret. Med dagens tekniska lösningar så bör en veterinär bedömning i denna form av ärenden även kunna göras via telefon- eller videolösningar.

9 § SLU tillstyrker skrivningen

Yttrande över remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet gällande Statskontorets rapport Hund under kontroll - förslag för att stärka myndigheternas verksamhet enligt tillsynslagen och viss verksamhet enligt djurskyddslagen (2024:3) och promemorian Komplettering till Statskontorets rapport Hund under kontroll

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av dekan Rauni Niskanen efter föredragning av koordinator Linda Ferngren. Innehållet har utarbetats av kvalificerad handläggare Elina Åsbjer vid SLU Nationellt centrum för djurvälstånd och universitetsadjunkt Katja Lundqvist vid institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd.

Rauni Niskanen

Linda Ferngren